

Л. М. Гречок,

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів

ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ ТА МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У роботі подано теоретичний та практичний матеріал використання інтерактивних прийомів та методів як одного з напрямків удосконалення навчального процесу та розвитку комунікативної компетенції при вивченні англійської мови.

Ключові слова: навчання, навчальний процес, інтерактивні методи, комунікативна компетенція.

В данной работе представлен теоретический и практический материал использования интерактивных приемов и методов как одного из направлений совершенствования учебного процесса и развития коммуникативной компетенции при изучении английского языка.

Ключевые слова: обучение, учебный процесс, интерактивные методы, коммуникативная компетенция.

This paper presents a theoretical and practical material of using interactive techniques and methods as one of the improvement directions of the learning process and the development of communicative competence in learning of English language.

Keywords: teaching, the learning process, interactive methods, communicative competence.

Постановка проблеми. Інтерактивне навчання – це спосіб пізнання, здійснюваний у формах спільної діяльності студентів. Всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з вирішення проблем. При цьому відбувається постійна зміна режимів діяльності: бесіди, ігри, дискусії, робота в малих групах, невеликий теоретичний блок, презентації, «мозкова атака», метод «круглого столу».

Аналіз публікацій і досліджень. Термін «інтерактивна педагогіка» відносно новий: до наукового обігу його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. У своїх дослідженнях він визначив мету інтерактивного процесу – це зміна й поліпшення моделей поведінки його учасників. Аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки і свідомо засвоює її. Це дозволяє говорити про інтерактивні методи як процес інтерактивного виховання. Лінгвістичне значення слова «interactive», представлене в іншомовних словниках, розтлумачує поняття «інтерактивності», «інтерактивного» як взаємодію або того, що взаємодіє, впливає один на одного.

Н. А. Ахметова сформулювала ціль інтерактивного процесу як зміну і покращення моделей поведінки та діяльності учнів педагогічної взаємодії. Аналізуючи власні реакції та реакції партнерів, учасник змінює свою модель поведінки і свідомо засвоює її [1].

О. Пометун вважає, що інтерактивними можна вважати технології, які здійснюються шляхом активної взаємодії студентів у процесі навчання. Вони дозволяють на підставі внеску кожного з учасників у ході заняття спільною справою отримати нові знання й організувати корпоративну діяльність, починаючи від окремої взаємодії двох-трьох осіб поміж собою й до широкої співпраці багатьох [4, с. 5].

Мета інтерактивного навчання – створення умов, в яких студент сам буде відкривати, набувати і конструювати знання. Це є принциповою відмінністю цілей інтерактивного навчання від цілей традиційної системи.

Прийоми і методи інтерактивного навчання можна умовно розділити на: **дискусійні** (діалог, групова дискусія, рольова дискусія, розбір ситуацій з практики, аналіз ситуацій морального вибору, метод «круглого столу», колективні рішення творчих завдань); **ігрові** (дидактичні і творчі ігри, ділові та рольові ігри, організаційно-діяльні); **тренінгові** (проведення занять, які можуть включати в себе дискусійні та ігрові). Інтерактивне навчання побудоване на груповій взаємодії, співробітництві та спільній діяльності. Сенса групової роботи полягає в тому, що придбаний в спеціально створених умовах досвід студент може перенести в реальне мовне середовище з успішним його використанням. В умовах сучасності перед викладачем поставлено завдання – навчити основам іншомовного спілкування і забезпечити такий рівень володіння розмовними нормами мови, що вивчається, який дозволить використовувати її як засіб комунікації. Вміння спілкуватися іноземною мовою в реальних життєвих ситуаціях – один з найважливіших показників якості володіння мовою.

Зіткнувшись з проблемою низького рівня активної мовленнєвої діяльності, виникла необхідність аналізу причин недостатньої результативності комунікативної діяльності студентів. Серед них:

- Використання моделі комунікації «викладач – студент»;
- Комунікативні вправи, пропоновані авторами підручників не завжди повною мірою орієнтовані на особистість кожного учня, його мотиваційну сферу, самостійну діяльність;
- Недостатність колективної співпраці на занятті;
- Відсутність реальних життєвих ситуацій в змісті заняття.

Проведене спостереження показало, що рішення комунікативних завдань сьогодні можливо тільки при розширенні та розмаїтті використання інтерактивних форм і методів навчання, так як вони надають можливість входження в реальну мовне оточення, дозволяють їм опановувати вміннями мовленнєвої діяльності в рамках сучасних мовних норм та соціокультурної ситуації, в якій вони можуть бути застосовані.

Одним з головних переваг інтерактивного навчання є мовленнєва взаємодія його учасників і створення ресурсу комунікації. На уроках англійської мови створюються навчальні ситуації, які допомагають здобувати знання, вміння та навички в різних видах мовленнєвої діяльності.

Прийоми і методи інтерактивного навчання для формування та вдосконалення мовленнєвої компетенції. Читання

1) Урок – симуляція з теми «Negative Economic Impact of Tourism», «Негативний вплив туризму на економіку» проходить у вигляді засідання членів організації і складається з трьох етапів. На I етапі кожен отримує картку з його роллю і з опорними ключовими словами, а також статтю, яка допоможе вирішити поставлену задачу. Студенти читають свої тексти і визначають послідовність виступів. II етап уроку – симуляція: голова відкриває засідання, оголошує порядок денний і надає слово кожному учаснику. Кожен студент розповідає про свою економічну проблему і пропонує шляхи її вирішення, прагне бути переконливим і довести, що його проблема становить найбільшу небезпеку для економіки. III етап – підведення підсумків, рефлексія. Цей етап допомагає усвідомити відповідальність кожного за майбутнє національної економіки, а також проявити свої ораторські здібності.

Аудіювання

1) Рольові дискусії доцільно проводити після контролю сприйняття і розуміння мови на слух, коли текст дає емоційний поштовх до пошуку подальшого вирішення обговорюваної проблеми. Рольові дискусії імітують реальні ситуації спілкування, де кожен виступає у відповідності з певною роллю. Так, рольова дискусія «The connection between marketing and promotion», «Зв'язок між маркетингом та рекламно-пропагандистською діяльністю» проходить після контролю розуміння прослуханого тексту «Promotion in tourism», «Рекламно-пропагандистська діяльність в туризмі». Розподіляємо ролі серед студентів з описом їх характеристик (interviewer, provider, customer), даємо час на підготовку, студенти висловлюють свою думку у відповідності зі своєю роллю. Такі дискусії вимагають імпровізації і розвивають спонтанне непередбачене говоріння.

2) Метод «Круглий стіл». Після контролю розуміння прослуханого тексту за допомогою відкритих питань, які ідеально підходять для початку дискусії, проводимо засідання «Круглого столу» за темою «The impact of tourism on the environment», «Вплив туризму на навколишнє середовище». Така форма групового спілкування формує культуру спілкування, толерантність до думки інших, дозволяє узгоджувати свої точки зору і вчить конструктивному діалогу.

Говоріння 1) Інтерактивна екскурсія

Заняття- екскурсія – це така форма навчання, при якій студенти сприймають і засвоюють знання на місці розташування досліджуваних об'єктів (країн, історичних місць і пам'яток тощо) та безпосереднього ознайомлення з ними.

Головна перевага віртуальних екскурсій – не покидаючи аудиторії ознайомитися з об'єктами, розташованими за межами кабінету, міста і навіть країни. Це підвищує інформативність і продуктивність навчальної діяльності. В ході екскурсії глядачі не тільки бачать об'єкти, на основі яких розкривається тема, чують про ці об'єкти необхідну інформацію, а й опановують практичними навичками самостійного спостереження та аналізу.

Віртуальні екскурсії – це новий ефективний презентаційний інструмент, за допомогою якого можлива наочна і захоплююча демонстрація будь-якого реального місця широкого загалу – будь то країна, місто, національний парк, музей, курорт, виробничий об'єкт і т. д.

В рамках занять «Інтерактивна екскурсія» було проведено: відкритий урок-презентацію «Travel Live and Work abroad», вікторину «How different the world is!», відкритий урок-семінар «Through our experiences we could know the world better», відкритий урок-семінар «Over the Arab Emirates where all dreams become reality», відкритий урок-презентацію «10 Top English-Speaking Countries».

2. Основну частину «Круглого столу» з будь-якої тематики становлять дискусія та дебати.

Дискусія – це всебічне обговорення спірного питання в публічному зборі, у приватній бесіді, суперечці. Цілі проведення дискусії можуть бути дуже різноманітними: повчальна, тренінг, діагностика, перетворення, зміна установок, стимулювання творчості та ін.

У проведенні дискусії використовуються різні організаційні методики. *Методика «питання – відповідь».* Така методика – це різновид співбесіди; відмінність полягає в тому, що застосовується певна форма постановки питань для співбесіди з учасниками дискусії – діалогу.

Процедура «Обговорення напівголосно». Дана методика передбачає проведення закритої дискусії в мікрогрупах, після чого проводиться загальна дискусія, в ході якої думку своєї мікрогрупи доповідає її лідер і ця думка обговорюється всіма учасниками.

Методика «клініки». При використанні «методики клініки» кожен з учасників розробляє свій варіант рішення, попередньо представивши на відкрите обговорення свій «діагноз» поставленої проблемної ситуації, потім це рішення оцінюється як керівником, так і спеціально виділеною для цієї мети групою експертів за бальною шкалою або заздалегідь прийнятої системи «приймається – не приймається».

Методика «лабіринту». Цей вид дискусії інакше називають методом послідовного обговорення, він являє собою своєрідну крокову процедуру, в якій кожний наступний крок робиться іншим учасником. Обговоренню тут підлягають всі рішення, навіть невірні (тупикові).

Методика естафети. Кожен учасник, який закінчив виступ може передати слово тому, кому вважає за потрібне.

Вільно плаваюча дискусія. Сутність даного виду дискусії полягає в тому, що група до результату не приходить, але активність дискусії триває за рамками заняття. В основі такої процедури групової роботи лежить «ефект Б. В. Зейгарник», що характеризується високою якістю запам'ятовування незавершених дій, тому учасники продовжують «домислювати» наодинці ідеї, які виявилися незавершеними.

Дебати, в основі «круглого столу» – це вільне висловлювання, обмін думками щодо запропонованого тематичного тезису. Учасники дебатів наводять приклади, факти, аргументують, логічно доводять, пояснюють,

дають інформацію і т. д. Процедура дебатів не допускає особистісних оцінок, емоційних проявів. Обговорюється тема, а не ставлення до неї окремих учасників.

Основна відмінність дебатів від дискусій полягає в наступному: ця форма «круглого столу» присвячена односторонній відповіді на поставлене питання – так чи ні. Причому одна група є прихильниками позитивної відповіді, а інша група – прихильниками негативної відповіді. Суть гри полягає в тому, щоб переконати нейтральну третю сторону, суддів, в тому, що ваші аргументи краще (переконливіше), ніж аргументи вашого опонента. Кожен етап дебатів має власну структуру і систему використовуваних методів і прийомів.

Висновок. Головним результатом використання інтерактивних методів стало підвищення рівня комунікативної компетенції, що привело до підвищення якості знань студентів з англійської мови. Створення відкритих уроків з використанням інтерактивних методів на заняттях з англійської мови. Участь студентів у олімпіадах інституту та науково-дослідній роботі.

Література:

1. Ахметова Н. А. Модульно-рейтинговая технология обучения : Научный подход / Н. А. Ахметова. – Алматы, 2001. – 341 с.
2. Гейхман Л. К. Искусство быть и общаться с Другим (Интерактивное обучение) / Л. К. Гейхман. – Пермь : Центр развития образования, 2001.
3. Полат Е. С. Метод проектов на уроке иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – М., 2000. – № 2.
4. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002.
5. Пометун О. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2004.